

3. Potryvaieva, N., Dubinina, M., Cheban, Yu., Syrtseva, S., & Luhova, O. (2024). Digitalisation of accounting of agricultural enterprises: National and international experience. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*, 2024(4), 41–53. <https://doi.org/10.56407/bs.agrarian/4.2024.41>.

УДК 657.6:336.763

ОБЛІК ВАЛЮТНИХ СВОПІВ: МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ

Сирцева С.В.,

кандидат економічних наук, доцентка,

доцентка кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасних умовах глобалізації фінансових ринків та активізації міжнародних розрахунків особливого значення набуває ефективне управління валютними ризиками. Одним із ключових інструментів такого управління є валютний своп — деривативний фінансовий контракт, що передбачає обмін валютами між сторонами на умовах двох протилежних угод з різними датами валютування. Економічна сутність валютного свопу полягає в обміні основної суми та/або процентних платежів у різних валютах на визначений період часу з метою хеджування валютного ризику, оптимізації ліквідності або здійснення арбітражних операцій.

Валютний своп може розглядатися як аналог короткострокового валютного кредитування із зобов'язанням зворотного обміну валюти на заздалегідь визначених умовах [1].

Роль валютного свопу не обмежується лише технічним інструментом. Він є носієм інформаційних сигналів щодо очікувань ринку, формує криву безризикових процентних ставок у відповідній валюті та використовується як засіб реалізації монетарної політики [2].

У міжнародній практиці облік валютних свопів базується на положеннях МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», який передбачає оцінку деривативів за справедливою вартістю з відображенням змін у прибутках або [3].

Проте, незважаючи на єдині методологічні засади, існують суттєві особливості обліку валютних свопів у різних країнах, що зумовлені регуляторними, правовими, технологічними та економічними відмінностями.

У країнах ЄС облік валютних свопів регулюється як МСФЗ, так і вимогами Європейського органу з цінних паперів та ринків (ESMA).

У США відповідні вимоги встановлюються стандартами FASB (зокрема ASC 815), однак у практиці великих корпорацій поширеним є використання

облікових моделей хеджування. Основною вимогою до обліку хеджування є наявність документованої стратегії та доказів ефективності.

В Україні валютні свопи обліковуються з дати укладення договору, а зміни їх справедливої вартості визнаються через прибутки або збитки. Проте оцінка справедливої вартості ґрунтується на внутрішніх методиках банків та підприємств, що часто запозичують іноземні підходи (наприклад, дисконтовані грошові потоки або метод PERT). Останній передбачає оцінку ймовірних грошових потоків за сценаріями, що особливо актуально в умовах невизначеності.

Через те, що валютні свопи зазвичай не є стандартизованими біржовими інструментами, їх справедлива вартість визначається за допомогою моделей, які враховують дисконтовані грошові потоки, форвардні курси та ставки обміну. У багатьох юрисдикціях бракує офіційно затверджених моделей, що ускладнює порівнянність облікової інформації [2].

Серед викликів міжнародного обліку валютних свопів можна виділити:

- відсутність єдиної методики їх оцінювання;
- недостатню уніфікацію форм договорів;
- розбіжності в правовому регулюванні між юрисдикціями;
- необхідність постійного оновлення бухгалтерської політики згідно з змінами ринку.

Тому першочерговим завданням щодо обліку валютних свопів є уніфікація методики оцінки справедливої вартості, наприклад, шляхом ухвалення типової моделі ISDA Valuation Framework для всіх країн-учасниць фінансових ринків.

Таким чином, валютні свопи як універсальні фінансові інструменти посідають важливе місце в системі управління валютними ризиками та підтримання глобальної ліквідності. Їх облік у міжнародній практиці характеризується складністю, зумовленою як економічною природою інструменту, так і розбіжностями в регуляторному полі різних юрисдикцій.

Незважаючи на існування загальних вимог МСФЗ 9, що регламентують визнання, оцінку та облік похідних фінансових інструментів, реальна практика демонструє необхідність подальшої гармонізації методологічних підходів, особливо щодо визначення справедливої вартості, обліку хеджування та уніфікації документації.

Отже, сучасний стан обліку валютних свопів вимагає трансформацій - від нормативного узгодження на міжнародному рівні до впровадження цифрових облікових систем, що забезпечать автоматизацію, точність і прозорість у розкритті фінансової інформації. Для країн із трансформаційною економікою стратегічним завданням є адаптація національного законодавства до вимог глобальних ринків із збереженням інституційної гнучкості.

Список використаних джерел:

1. Бугров О.В., Бугрова О.О., Лук'янчук І.О. Свопи на фінансовому ринку: прийняття рішень в умовах невизначеності. *Економіка та держава*. 2021. №1. С. 61–68. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.1.61.

2. Hull, J. (2017). *Options, Futures, and Other Derivatives*. 10th ed. Pearson.
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти» [Електронний ресурс] = International Financial Reporting Standard (IFRS) 9 «Financial Instruments». – Офіц. перекл. з англ. – Лондон: Фонд МСФЗ, 2014. – 157 с. – Режим доступу: <https://www.ifrs.org>.

ФОРЕНЗІК ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Усикова О.М.,

докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,

***Анотація.** Розглянуто роль форензик експертизи в підвищенні прозорості та чесності корпоративної фінансової звітності. Запровадження принципів форензик експертизи в стандартні процеси фінансової звітності є цінним стратегічним підходом для організацій, які прагнуть посилити фінансову прозорість в епоху дедалі більшого контролю та складних стандартів бухгалтерського обліку.*

***Ключові слова:** форензик експертиза, фінансова прозорість, виявлення шахрайства, корпоративне управління.*

На тлі війни, яка триває в Україні, внутрішнє шахрайство в компаніях стрімко зростає. Цей сплеск завдає значних фінансових збитків і шкодить репутації українських компаній, які вже борються з нестабільністю поточного середовища. Дослідження показують, що незаконне привласнення активів є дуже частим видом шахрайства, що призводить до значних збитків для багатьох компаній. Також широко поширені корупція та хабарництво, що значно загрожує фінансовій стабільності та іміджу підприємств. [1]. Кілька факторів сприяють виникненню цих проблем, зокрема слабка організаційна культура, неналежний внутрішній контроль і слабка безпека, погана інтеграція та нагляд за інформаційними системами, а іноді й недостатній контроль над бухгалтерським обліком, аналізом і податковими функціями, переданими стороннім підрядникам. Для ефективної боротьби з цими загрозами підприємствам необхідно впроваджувати інноваційні методи контролю і аналізу фінансової звітності.

Одним з таких методів є Форензик. Форензик аудит передбачає розробку комплексу контрольних заходів, спрямованих як на запобігання протиправним